

Założenia do kalendarza słowiańskiego

1. Do odmierzania czasu, słowianom służył Księżyc oraz Słońce. Nie ma innego cyklicznego i uniwersalnego zjawiska, które mogło być użyte do tego celu. Wszystkie więc święta były określane albo przez Księżyc (święta księżycowe) albo przez Słońce (święta słoneczne). Przeciętny człowiek (rolnik) był w stanie wyszczególnić precyzyjnie cztery stany Księżyca (pełnia, nów oraz dwie kwadry) oraz cztery stany Słońca (dwa przesilenia oraz dwie równonoc). Tylko w tych stanach ustanawiano święta, datowano święta, gdyż nie było metod, aby ustanawiać je w innych terminach.
2. Rok słowiański nie składał się z miesięcy (jak ma to miejsce w kalendarzu juliańskim, gdzie rok składa się z 12 miesięcy). Inaczej mówiąc, miesiące nie były miarą roku, nie wchodziły w skład miary roku, gdyż jest to nie do pogodzenia, nie da się roku podzielić na miesiące (jako liczbę całkowitą) biorąc pod uwagę fakt, że dla Słowian „miesiąc” oznaczał tyle, co Księżyc i musiał trwać dokładnie tyle, ile trwa cykl księżyca. Miara księżycowa i miara słoneczna były jakby dwiema miarami funkcjonującymi równolegle, niezależnie, przenikały się, ale nie stapiały w jedną miarę czasu. Należy o tym pamiętać, gdy mówimy o tzw. trzynastym miesiącu wyrównawczym.
3. Podobnie jak w kulturze żydowskiej, arabskiej i muzułmańskiej, pierwszy dzień miesiąca zaczynał się następnego dnia po zauważeniu nowego sierpa Księżyca (tuż po nowiu). Zazwyczaj (teoretycznie) był to drugi dzień po nowiu.
4. Po nowiu, Księżyc może być ponownie zaobserwowany „gołym okiem”, gdy odchyli się od płaszczyzny *Słońce-Księżyc-Ziemia* o 9° , co następuje po ok. 17 godzinach (gdy jest w perygeum) lub po ok. 23 godzinach (gdy jest w apogeum). Organizowane są zawody w tym temacie. Rekordowy czas zaobserwowania sierpa po nowiu wynosi 15,4 godzin i został ustanowiony w 1871. Rekord za pomocą wyspecjalizowanego sprzętu optycznego wynosi 7:14 godziny po nowiu (Thierry Legault, 2013).
5. Biorąc pod uwagę rok 2015 (od marca 2015 do lutego 2016) średni czas¹ na obserwację nowego księżyca w **pierwszą noc** po nowiu wynosił 58 minut (maksymalnie 122 minuty), zaś w **drugą noc** wynosił 108 minut (maksymalnie 192 minuty). Przy tym należy zauważyć, że najkrótszy czas na obserwację występuje w miesiącach letnich (w sierpniu jest to tylko 5 minut), a najdłuższy w miesiącach zimowych.
6. Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że w sprzyjających warunkach, nowy Księżyc zauważano w pierwszą noc po nowiu, a następny dzień był pierwszym dniem miesiąca. Początek miesiąca zaczynał się więc w drugi dzień po astronomicznym nowiu. Na przykład, jeśli nów nastąpił 20 kwietnia o 5:00 AM to mógł być teoretycznie zaobserwowany po 17 godzinach, czyli 20 kwietnia o 22:00, ale wtedy już nie był widoczny (zachód Księżyca odbył się godzinę wcześniej), więc następna szansa obserwacji pojawiła się 21 kwietnia między 19:00 a 20:00, więc pierwszym dniem miesiąca był 22 kwietnia.
7. Tydzień składał się z 7 dni, które odpowiadały kwadrom księżyca. Nów był poza kalendarzem (czyli $7 \times 4 = 28$ po czym następuje jedna lub dwie doby nowiu traktowane jako oczekiwanie nowego miesiąca [czyli Księżyca] i nie są wliczane do rachuby tygodnia). Przyjmuje się, że nazwa „środa” nie tyle oznaczała środkowy dzień tygodnia (co wskazywałoby na tydzień pięciodniowy), lecz na środkowy palec (palce służyły do liczenia dni tygodnia).

1 Czas między zachodem Słońca a zachodem Księżyca.